

Hjejlen

Årgang 28 • Nr. 1
April 2010

Dansk Ornitologisk Forening

Nordvestjylland

Hjejlen årgang 28 • nr.1 • april 2010

MEDLEMSBLAD FOR DANSK ORNITOLOGISK FORENING, NORDVESTJYLLAND

Ansvarshavende redaktør: Thorkil Brandt • Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele
8750 8040 • thorkilbrandt@mail.dk

Layout, grafik: Henning Christensen • kudos@post.cybercity.dk

Tryk: A. Søe-Knudsen • lyn@langsom.dk

Forside : Kaj Nørgaard Jensen

Tegninger: Brian Zobbe

Bagside: Karsten Munch Anderssen

Oplag: 520 eks. ISSN 0903-9694

BESTYRELSE FOR DOF-NORDVESTJYLLAND:

Jan S. Kristensen (JSK)
Formand

Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm
9796 2456 • oz1iil@tdcadsl.dk

Henriette Tøttrup Hansen (HTH)
Næstformand

Savværksvej 14, 7870 Roslev
9759 7848 • henriemad@hotmail.com

Susanne Primdahl (SP)
Kasserer

Bangsvej 15, 7850 Stoholm
9754 2261 • sus_primdahl@hotmail.com

Ole Lilleør (OL)
Sekretær

Baldersvej 19, 8800 Viborg
8662 8032 • lilleor@gmail.com

Søren Michelsen Krag (SMK)

Hesselbjergvej 29, 7900 Nykøbing M.
97751656 • jsmk@thisted.dk

Thorkil Brandt (TB)

Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele
8750 8040 • thorkilbrandt@mail.dk

Lars Mogensen (LM)

Østervangsvej 7, 8830 Tjele
8665 3614 • nial8830@yahoo.dk

Anni Oppestrup (AO)

Bådsgårdvej 61, Hald - 7740 Højslev -
9753 8900 • a.e.oppel@vip.cybercity.dk

Thomas Buus Nielsen (TBN)

Irisvej 20 - 7850 Stoholm -
6114 4186 • thomasbuusnielsen@hotmail.com

KONTAKTPERSONER:

Revisor: Karsten M. Andersen • **Repræsentantskabsmedlemmer:** JSK, HTH •

Kontaktperson i DOFs hovedbestyrelse: Kirsten Marie Haugstrup •

Ekskursioner: LM mfl. • **Lokalrapport (FUGLE og DYR i Nordjylland):** Frits Rost •

Fugleregistrering: OL • **Friluftsrådet:** JSK •

Fugleværnsfonden: Eyvind Lyngsie Jakobsen •

Se desuden kontaktpersoner i kommunale grønne råd, sidst i bladet

INDHOLD

Information:

En stor tak!	3
Forsidebillede	3
Formandens beretning	4
Regnskab for 2009	8
Budget for 2010	9
Kommende ture	25
Meddelelser	31

Artikler:

Skandinavisk ferie med fugle	10
Om at fotografere fugle	16
Gaslager ved Lille Thorup	17
Sædgæs i snevinteren	19
Skarver ved Tjele Å	21
Turreferater	23

Tak for gaverne

Vi vil gerne sige tak til alle de medlemmer, som de seneste måneder har glædet os med et gavebidrag. Siden sidste nummer af Hjejlen blev sendt ud i starten af december, har ikke mindre end 29 medlemmer sendt os ekstra bidrag, som tilsammen løber op i ca. 4.500 kr.

Pengene er et kærkomment tilskud til produktionen af Hjejlen, som er foreningens største omkostning. Mange tak!

Forsidebillede:

Billedet er taget på en søndagstur til Skjern Enge en frostklar dag i december. Vi havde lige set en flok Agerhøns, men nu var de væk igen og det var egentlig ikke Agerhønen, der var motivet, men en flot Musvåge, der sad og tronedede i toppen af en busk, med solen lige på. Men som så mange gange før, når man standser bilen, ja så er fuglen fløjet. Men ud fra det høje græs kom Agerhønen listende, og den var ligeglad med at blive fotograferet, den gik bare rundt og forsyndede sig med føde.

Formandsberetning for året 2009

*- en beretning om lokalafdelingens virke i
året, der er gået*

Af Jan S. Kristensen

Som så ofte før blev det forgangne år det hidtil bedste, hvad angår medlemstallet. Sidste opgørelse fra hovedkontoret viser, at vi i DOF Nordvestjylland var 477 medlemmer omkring nytårsskiftet, dette på trods af, at vi ved strukturændringen for et par år siden mistede en del medlemmer til andre lokalafdelinger, fordi det nu er kommunegrænser, der afgør hvilken lokalafdeling, man tilhører. Vi er glade for, at også mange udenbys DOF-medlemmer har valgt at tilknytte sig vores lokalafdeling.

Sagerne på bestyrelsens bord har været mange og ret forskelligartede. To store sager har været til behandling flere gange hen over året. Det nationale testcenter for vindmøller i Østerild Klitplantage og saltudledningen til Lovns Bredning.

Saltudledningen fik først for alvor lokalbestyrelsens bevågenhed sidst på året og hen over årsskiftet. Den længe ventede VVM-redegørelse er først udkommet her i januar, og flere af bestyrelsesmedlemmerne fra den sydlige del af lokalafdelingen er gået meget aktivt ind i debatten, med læserbreve og deltagelse i møder mm. Det er lokalafdelingens frygt, at Hjarbæk Fjord, Lovns Bredning og dele af den øvrige Limfjord vil blive påvirket i væsentlig grad i de næste 25 år, hvor de 17 millioner tons salt efter planen skal udledes. Hele området er Natura 2000-område og rum-

mer store koncentrationer af fugle, heriblandt op til 20.000 Hvinænder (september 2008). Det store vandindtag i Hjarbæk Fjord og den efterfølgende udledning af saltmættet vand i Lovns Bredning vil næppe kunne undgå at ændre den biologiske balance og dermed fødegrundlaget for områdets fugle. DOF centralt har lovet at være behjælpelig med at sammenfatte et høringssvar til VVM-redegørelsen på baggrund af oplysninger fra lokalafdelingen.

Det påtænkte vindmølletestcenter i Østerild har virkelig bragt sindene i kog blandt lokale naturelskere, heriblandt mange af lokalafdelingens medlemmer. Allerede på dagen, hvor projektet blev lanceret som lyn fra en klar himmel, skrev lokalafdelingen til DOF centralt med ønske om en klar udmelding. Efter en længere mailudveksling, hvoraf det efterhånden fremgik, at der var en klar holdningsforskel mellem lokalafdelingen og DOF's naturpolitiske udvalg, sendte DOF centralt et høringsvar til By- og Landskabsstyrelsen. Høringssvaret tog afstand fra selve processen i forbindelse med udpegningen af Østerild Plantage og påpegede mulige problemer med trækkende fugle. Desværre konkluderes det samtidig, at møllerne næppe vil påvirke de rastende fugle mærkbart, en indstilling vi i lokalafdelingen har svært ved at forstå. Det havde været bedre, om DOF fra starten havde bakket 100 % op om den kraftige modstand, som de øvrige grønne organisationer med DN i spidsen har stået for. Ud over de mulige negative konsekvenser for fuglelivet er der ingen tvivl om, at vindmølletestcenteret vil forringe oplevelsen

af såvel Vejlerne som Nationalpark Thy og hele området i sin helhed. Det er vort håb, at DOF centralt i forbindelse med hørings-svaret til lovforslaget vil skærpe modstanden mod testcenteret.

Den fredningspolitiske side af arbejdet har udover de ovennævnte sager budt på flere små og større sager. En bør fremhæves, nemlig Skov- & Naturstyrelsens dispensation til nedskydning af fredede gæs i forbindelse med markskader i Thy. En sag, der blev helt absurd, da man efterfølgende hængte de døde gæs op på stager til skræk og advarsel for de øvrige. Her fik formanden lejlighed til gennem regionalt TV at udtrykke lokalafdelingens foragt for projektet. En optræden, der bevirkede, at han lokalt fik prædikatet "den vrede mand". SNS ved vildtkonsulenten har på forhånd sagt, at de ikke vil udelukke, at der igen i år vil kunne gives en sådan tilladelse/dispensation. Det er naturligvis en situation vi i samarbejde med DOF centralt vil prøve at forhindre.

En anden sag, som kører i øjeblikket, er sagen ved Villerslev Mose. Her blev et tilstødende vådområde, hvoraf en mindre del var § 3-område, opløjet og et gammelt uvirksomt dræn, som afvandede til mosen, blev genetableret. Dette skabte en voldsom tilførsel af næringsstoffer til mosen med en kraftig forurening til følge. DOF-NV mfl. klagede til kommunen allerede inden opløjningen og hævdede, at hele vådområdet havde ændret sig til § 3-status. Kommunens biolog foretog en undersøgelse af området, som anskueliggjorde, at hele området var at betragte som § 3-område. I mellemtiden havde landmanden alligevel opløjet en større

del af arealet. Umiddelbart herefter ankede han kommunens afgørelse til Naturklagenævnet og her ligger sagen endnu.

Vi har dog også haft succesoplevelser, da vi vandt en anden sag ved Naturklagenævnet. Sagen drejede sig om et kommunalt pålæg om at oprense en grøft på en § 3-eng. Sagen var helt oplagt, da forvaltningen efter et meget fint arbejde indstillede til Teknisk Udvalg at undlade et pålæg. Alligevel valgte politikerne enstemmigt at påbyde oprensningen. Heldigvis afgjorde Naturklagenævnet til vores fordel.

Generelt foregår der i lokalafdelingerne og Fuglenes Hus en oprustning inden for de landbrugspolitiske initiativer. I Sønderjylland er de første sager vundet i Naturklagenævnet. Argumenter og formuleringer fra disse sager kan umiddelbart overføres til det øvrige land. I DOF-Nordvestjylland har vi endnu ikke påklaget landbrugssager (udvidelser og udledning), men vi har en forventning om, at de meget tidskrævende sager kan få forøget opmærksomhed i nærmeste fremtid. Det vil være naturligt at se på sagerne i forbindelse med de nye vand- og naturplaner, som kommer til høring her i juni. I den forbindelse vil vi sammen med nabo-lokalafdelingerne arrangere et naturpolitisk kursus for kommunekontakter mfl. Kurset vil højst sandsynligt blive afholdt omkring Viborg og vil løbe af stablen i midten af juni.

DOF's caretakerprojekt, som er styret fra Fuglenes Hus men er forankret i lokalafdelingen, har indtil dato ikke haft fornøden opmærksomhed fra lokalbestyrelsen. Vi har længe været den eneste lokalafde-

ling uden en caretakerkoordinator, og det har svækket kontakten til de enkelte caretakere. I erkendelse af, at lokalafdelingen og i sidste ende bestyrelsesformanden under alle omstændigheder er ansvarlig for projektet, har formanden indvilget i at fungere som caretakerkoordinator. I alt fald indtil at en anden er fundet.

Et nyt caretaker initiativ fra bestyrelsen er afholdelse af et fjerntællingskursus på Agger Tange. Kurset, som skal løbe over fredag aften og lørdag den 7-8. maj, bliver med Henrik Haaning Nielsen som underviser, og resultaterne herfra vil tillige blive brugt som 2010-ynglefugletælling. Kurset vil henvende sig til alle caretakere samt nye interesserede. Indbydelserne er snart i posten. Lokalafdelingen skal kun betale en mindre del af udgifterne, da caretakerprojektet også bidrager.

Nationalpark Thys bestyrelse har nu arbejdet i godt et år. Lokalafdelingen har været repræsenteret heri af Henriette T. Hansen i det første halve år, hvorefter hun gik på barsel. Lokalbestyrelsen indstillede herefter en kvinde. Det blev Jan S. Kristensen som i sidste ende blev udpeget som barselsvikar. Bestyrelsens arbejde har i det forløbne år drejet sig meget om udarbejdelse af den nationalparkplan, som skal gælde de næste 6 år. Imidlertid vil planerne denne gang skulle revideres efter 2-3 år, grundet de nye vand- & naturplaner, som skal implementeres til den tid. Lokalafdelingen leverede også et indspil i høringsfasen til forslag til nationalparkplan. Der blev indkaldt lokale caretakere, som sammen med lokalafdelingens formand og NP-Thy bestyrelsesmedlemmet som

forlangt af miljøministeren en mand og udarbejdede forslag til planen. Det blev efter lokalafdelingens opfattelse et fint indspark med flere konkrete forslag, bl.a. naturgenopretningsprojekter ved østen af Vandet sø og ved Nors sø samt etablering af fugleholme i Flade Sø. Nationalparken foreslås endvidere opdelt i 3 zoner, som regulerer færdsel og aktiviteter. Opdelingen skal sikre, at de mest følsomme områder fortsat vil have et højt beskyttelsesniveau. Arbejdet i bestyrelsen har indtil nu været præget af konsensus, undtagelsen er sagen om surfing på Vandet Sø, her er bestyrelse delt i to. De grønne organisationer kæmper hårdt for, at søen friholdes for surfing. Bestyrelsen har i NT-planforslaget, nævnt to scenarier, et med surfing i et afgrænset område i den østlige ende, og et andet med totalt surf-forbud. Den endelige afgørelse vil bestyrelsen træffe efter høringsfasen, når nationalparkplanen skal vedtages.

I det forløbne år har bestyrelsen afholdt 8 bestyrelsesmøder, der som altid holdes hos bestyrelsesmedlemmerne på skift. På sidste generalforsamling afgik 3 medlemmer, og da der kun blev nyvalgt 2, var vi allerede fra starten kun 8 i bestyrelsen. Umiddelbart efter GF havde et af de nyvalgte medlemmer dog fortrudt sin opstilling og valgte at trække sig allerede inden første møde. Vi havde fået valgt 2 suppleanter, som dog begge gerne ville se tiden an, men bestyrelsen fik tilsagn om, at de ville give besked, når de var klar til at indtræde. Så arbejdet gik i gang med blot 7 bestyrelsesmedlemmer. I tillæg til disse har vi altid god støtte af vo-

res lokale hovedbestyrelsesmedlem Kirsten Marie Haugstrup, som deltager meget konstruktivt i vore møder. Hen over sensommeren meldte de to suppleanter, Anni Oppelstrup og Thomas Buus Nielsen, sig klar til bestyrelsen, og indtog de ledige pladser, således at vi her til generalforsamlingen kan mønstre fuldt hold. HJEJLEN har efter flere overvejelser fundet den form, vi indtil videre vil fortsætte med, nemlig med 3 numre om året. Dette har vist sig at være det optimale med hensyn til stof og økonomi. Allerede på sidste års generalforsamling antydede redaktøren, at der skulle findes en afløser. Så da bestyrelsens kontaktperson til Hjejlen, Thorkil Brandt, indvilgede i at overtage redaktørposten, skete skiftet med HJEJLEN 2009-3. Også layoutfunktionen, som hidtil var varetaget af formanden kom i spil, og Henning Christensen tilbød at prøve kræfter med bladet. Det skete også med HJEJLEN 2009-3 og resultatet blev så godt, at Henning fortsætter i funktionen.

Vores ansigt udadtil på nettet, www.dof-nordvestjylland.dk har gennemgået forandringer. Det har gennem længere tid været vort ønske, at hjemmesiden kunne opdateres af flere forskellige personer. Det lod sig imidlertid ikke gøre med vort gamle Web-layout. Så bestyrelsen kontaktede flere andre lokalafdelinger for at høre, om der måske var noget hos dem, vi kunne bruge. Hjælpen kom dog fra lokalt hold, da Henrik F. Nielsen tilbød at ændre layout og funktioner på siden. Hjemmesiden er layoutmæssig lagt rimelig tæt på det, vi kendte i forvejen, der er

tilføjet nye ting, som at førstkommande tur og sidste turreferat ligger på forsiden. Der vil løbende komme nye ting til, således er det bestyrelsens mening, at der via hjemmesiden skal være adgang til referater fra bestyrelsesmøder, generalforsamling og anden foreningsinformation. At der også er behov for hjemmesiden, kan læses ud af besøgsstatikken. Fra september 2009 til her midt i februar er siden besøgt over 4000 gange.

Fugleture er stadig et væsentligt element i driften af lokalafdelingen. 21 forskellige ture/lokaliteter er det blevet til henover året. Der har også været lidt utraditionelle tiltag, bl.a. besøg på kunstmuseum i forbindelse med fugletur, og så kunne man senest besøge Susanne Primdahls foderbræt, en ide vi nok skal følge op på den kommende vinter. Som følge af det nyoprettede arrangementsudvalgs arbejde tegner det allerede nu til, at der vil blive flere ture og øvrige arrangementer i det kommende år. Udvalget er i øvrigt blevet beriget med inspiration og arbejdskraft af folk udenfor bestyrelsen, idet Gitte og Kaj Jensen er indtrådt.

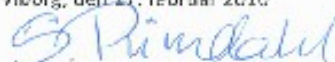
Af øvrige arrangementer i det forgangne år skal nævnes julehyggemødet på Søndermølle, her deltog ca. 40 personer, som fik en rigtig hyggelig aften med god mad. Og som altid var Quiz-Frits på banen, så vi alle kunne få udstillet vores manglende viden. Derudover var der endnu en konkurrence, hvori indgik både saks, lim og papir.

Af foredrag blev det kun til et enkelt. Henriette, Kirsten Marie og Lars fortalte og viste billeder fra deres ture til hen-

DOF Nordvestjylland regnskab for 2009

Resultatopgørelse	Gruppe- totaler	2009		2008		2009
		Udgifter	Indtægter	Udgifter	Indtægter	Budget
Indtægter fra DOF m.fl.	30.015					
Medlemstilskud			25.835		24.359	24.000
Aktivitetstifonden			-		-	-
Div. gavebidrag			4.180		1.035	3.000
Hjejlen	-14.682					
Abonnementer			630		770	770
Annoncer			4.367		3.200	3.200
Tab på annoncetilgodehav.		1.600		1.000		
Biblioteksstyrelsen			3.699		6.306	5.355
Trykning		14.566		13.992		-16.500
Porto for udsendelse		7.212		7.475		-7.500
Kursusaftoldelse	20.288					
Deltagerbetaling			24.850		27.210	21.000
Kørselsgodtgørelse		3.895		2.611		-2.700
Andre udgifter		667		331		-1.300
Mødeaktiviteter	-11.975					
Kørselsgodtgørelse		7.317		5.541		-8.000
Bestyrelsesmøder		1.484		-		1.500
Medlemsmøder		3.174		1.809		-3.000
Annoncering		-		1.167		-1.200
Uddannelse	-71					
Kursusdeltagelse		71		1.500		3.000
Kørselsgodtgørelse		-		922		-1.500
Administration m.m.	-4.504					
Kontorartikler		629		20		-500
Porto		115		400		500
Internet		460		174		-750
Bankgebyrer		300		455		-350
Klagesager		-		500		-1.000
Fugle & Dyr i Nordjylland		3.000		-		-
Renter	67					
Bankrenter			67		419	400
Årets resultat		44.490	63.628	35.058	53.039	8.425
		19.138		13.941		
		63.628	63.628	53.099	53.050	
Balance		Aktiver	Passiver	Aktiver	Passiver	
Tilgodehavender og forudbetalinger		1.148		5.109		375
Hensat til tab vedr. 2006/07			-		1.000	-
Bankindestående		69.869		42.417		47.811
Kontantbeholdning		-		27		-
Skyldige poster			15.118		10.792	4.399
Formue pr. 01.01.2009	35.761					
Årets resultat	19.138					
Formue pr. 31.12.2009			54.899		35.761	-44.186
		71.017	71.017	47.553	47.553	-

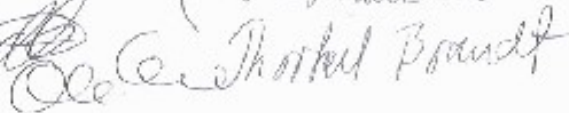
Viborg, den 27. februar 2010

 Susanne Prindahl, kasserer

 Karsten Munch Andersen, revisor

DOF Nordvestjylland budget for 2010

Resultatopgørelse	Gruppe- totaler	2010		2009	
		Udgifter	Indtægter	Udgifter	Indtægter
Indtægter fra DOF m.fl.	31.000				
Medlemstilskud			27.000		25.835
Aktivitetsfonden			-		-
Div. gavebidrag			4.000		4.180
Hjejlén	-14.866				
Abonnementer			630		630
Annoncer			4.200		4.367
Hensat til tab vedr. 2006/07		-		1.600	
Biblioteksstyrelsen			5.304		3.699
Trykning		17.500		14.566	
Porto for udsendelse		7.500		7.212	
Kursusaafholdelse	11.600				
Deltagerbetaling			28.600		24.850
Kørselsgodtgørelse		4.000		3.895	
Andre udgifter		3.000		667	
Køb af projektor		10.000		-	
Mødeaktiviteter	-19.250				
Kørselsgodtgørelse		9.000		7.317	
Bestyrelsesmøder		1.750		1.484	
Medlemsmøder		3.500		3.174	
Annoncering		5.000		-	
Uddannelse	-8.000				
Kursusudgifter		6.000		71	
Kørselsgodtgørelse		2.000		-	
Administration m.m.	-5.950				
Kontorartikler		650		629	
Porto		500		115	
Internet		500		460	
Bankgebyrer		300		300	
Klagesager		1.000		-	
Diverse		3.000		3.000	
Renter	100				
Bankrenter			100		67
		75.200	69.834	44.490	63.628
Årets resultat		-5.366		19.138	
		69.834	69.834	63.628	63.628
Balance		Aktiver	Passiver	Aktiver	Passiver
Tilgodehavender og forudbetalinger		1.000		1.148	
Bankindestående		63.533		69.869	
Kontantbeholdning		-		-	
Skyldige poster			15.000		16.118
Formue pr. 01.01.2010	54.899				
Årets resultat	-5.366				
Formue pr. 31.12.2010			49.533		54.899
		64.533	64.533	71.017	71.017

Skandinavisk ferie - med fugle

Af Karsten Munch Andersen

Tænker man på at tage nord på til sommer, er der nogle steder, der kan give gode oplevelser. Fugletætheden er måske ikke så stor som visse andre steder i Europa, men alligevel kan der falde noget godt af - især da hvis man har lidt hang til nordeuropæiske fugle og måske er indstillet på at røre sig lidt..

Vi var i 2008 i den nordlige del af Dalarne og i 2009 i den vestlige del af Jämtland (begge Mellemsverige). Fuglekiggeri var kun et delformål med turene!

Den centrale del af Dalarne, omkring Siljansøen, er skovrigt og idyllisk, rig på urfugl, tjur, spætter, ugler – og elg, bjørn,

los og efterhånden også ulv. Der er mallerne Carl Larssons hus og Anders Zorn museum, Orsa bjørnpark, Siljan-ringen

(urgammelt meteor-krater) og meget andet at se. Vi var der nogle dage året før - men for at få lidt mere horisont lejede vi i 2008 en hytte mod nordvest, i den lidt mere kuperede del af Dalarne. Til hytten hørte båd og fiskeret til den nærliggende sø. Fra terrassen kunne man bl.a. se sortstubet lom fiske. I modsætning til os så den ud til at kunne leve af det. En flot dag tog vi til Nipfjellet ved Idrefjell, for måske at finde lavskrige i de gamle skovbevoksninger op ad siderne samt pomeransfugl på toppen - og for så i øvrigt at nyde udsigten. Første fuglemæssige "hit" var dog undervejs at redde en temmelig brugt topmejsle ud af trappeskakten på et udsigtstårn.

På Nipfjellet færdes også samernes rener.

Bente satte sig et godt sted og lod mig om at trave rundt under toppen på fjeldet, for om muligt at støde på pomeransfuglen. Det gik ikke for godt. På vej ned ad løb jeg på et ældre, svensk ægtepar, som hyggeligt havde arrangeret sig med siddeunderlag, madkurv, termokaffe, håndkikkert

I Sverige findes ikke egentlige vilde rener. I det sydlige Norge findes en bestand af vild ren.

og skop, samt håndarbejde - det var måske årets fjelddag. Har I set fjellpipar, spurgte jeg. Jo da, det hænder, svarede manden – hvorefter konen efter et øjeblik betænkning, med et lille smil, uddybede: én gang, for 16 år siden. Jeg fandt den nu heller ikke dér.

Lavskrige – der skal samles forråd - her blåbær - til vinter

Nok så spændende er Fulufjället, syd for Idrefjäll. Området er udlagt som nationalpark og indeholder Sveriges højeste vandfald, Njupeskar. Der går en slugt ind i fjeldplateauet ind til vandfaldet. Ved indgangen til slugten ligger centret Naturum Fulufjället. Der skulle være lavskrige ved centret - hvor man kræser lidt for den - og den står rigtigt højt på min ønskeliste.

Det fortælles af lokale, at man i gamle dage mente, at lavskrigen var en lykkebringer,

Fortsættes side 13

Blåbærret gemmes. Først løsnes en barkflig med hæftige skub med næbbet

Aktier eller obligationer?

Din personlig rådgiver kan give dig svaret.

Der findes flere forskellige måder at spare op til pension på, og det kan være svært at vælge. Sammen med din personlig rådgiver kan du finde frem til den løsning, som passer til netop dig.

For at få din personlige rådgiver skal du være med i vores Fordelsprogram. Kom ind i filialen eller læs mere på vores hjemmeside.

Gør det muligt

Viborg Afdeling
Sct. Mathias Gade 68
89 26 26 26
nordas.dk

Nordea

Konservatoren i Aalestrup

- Trofæmontering
- Udstopning af fugle og pattedyr
- Restaurering af præparater
- Udlejning og salg
- Garvning af skind

JANE OG VAGN REITZ

- aut. zoologisk konservator fa.

Nørrehedevej 33 • 9620 Aalestrup • Telefon og fax 98 64 18 91

hvorfor man aldrig skød efter den eller jagede den væk, men tværtimod gav den lidt brød. Formentlig derfor er den atypisk tillidsfuld overfor mennesker. Efter lidt tid stødte vi på lavskriger ved centret, det tog lidt af trykket. Jeg gik derefter ind i slugten, ind mod vandfaldet. Undervejs er der gamle gran- og fyrrebevoksninger med gode muligheder for tilhørende fugle. Pludselig dukkede der en familieflok af lavskriger op. I 5-10 minutter kunne jeg følge med i deres gøren og laden på nært hold, det kunne ikke blive bedre!

Tilbage ved centret kom en anden fuglemand springende. Han havde lige fotograferet en flot ringdrossel i toppen af en fyr.

I 2008 ynglede jagtfalk deroppe – og det var en oplevelse at få den at se! Året efter lykkedes det desværre åbenbart ravne at stjæle deres rede tilbage.

Typiske fugle i Fulufjället i skov, myr og fjeld bl.a.: tretået spætte, lavskrige, mudderklire, hjejle, lille regnspove, odinshane, pomeransfugl, laplandsværpling, blåhals, begge ryper, havlit. Tilfældigt f.eks. høgeugle, hvidvinget korsnæb og sjældnere: jagtfalk, tredækker, stor hornugle, sneugle, nordsanger og rødstrubet piper.

I 2009 var residensen flyttet nord på til Ånnsjön i det vestlige Jämtland, til endnu mere, rigtigt, fjeld. Her er fine fjelde og sø til vandring, lystfiskeri, fuglekik og visse steder også de moderne, mere actionprægede ferieaktiviteter. Der er også flere vandfald, bl.a. Tännforsen, Sveriges vandrigeste. Trondheim, på den norske side af grænsen, er inden for rækkevidde: bytur, den store pilgrims/domkirke Nidarosdomen, flot frilandsmuseum o.a. Vi besøgte også samernes (sommer)by, hvor der er et turishjørne; det var interessant at høre om deres historie og situation og få kaffe fra den sod-sortede kedel - samt rensandwich -

Lidt nede af skrånten til venstre ynglede pomeransfuglen. Ligeud – mod syd – ses højfjeldsområdet

HJEJLEN

i en kåte. De fulgte nøje med i udviklingen i det dansk/grønlandske forhold.

I dette område er en varieret natur indenfor kort afstand, søen, myr, gammel skov, lavere og højere fjeld. Ved søen er der stier med fugletårne. Her ses rød- og sortstrubet lom, diverse ænder, odinshane og meget mere. I skovene samme sted lavskrige og spætter. Endvidere er området det sikre sted for se spillende tredækker i de lyse forsommer nætter (ca. til og

kan han meget vel have været ved Storlien. Men man kan også besøge Ånnsjön fuglestation – det bør man gøre i alle tilfælde – og spørge til de meget mere lokale, ikke kendte, spillepladser.

En dag tog jeg den blinde bilvej ind til fjeldstationen og travede af "blomsterstigen" op i fjeldet, til tider op igennem flader af rypelyngens hvide blomster. Højere oppe lykkedes det at finde pomeransfuglen! Det er som oftest hannen, der tager sig af udrugning og un-

med juni). Man kan køre til Storlien, ca. 20 km mod vest, ved landegrænsen, og besøge den gamle, velkendte spilleplads. Jeg har læst et sted, at nogle af de gamle DOF-ere, Lorentz Ferdinand og Benny Gensbøl, udforskede tredækkeren i Lapland i 1961 og at Ferdinand i 1963 var i Jämtland; da

gernes opvækst.

Jeg har én gang tidligere set pomeransfuglen i Lapland – og nogle gange nede ved Skjernådalen i begyndelsen af maj på trækket nord over. Men den er bedst

2010/1

Dalarna kan nås på en dag i rimeligt tempo via Gøteborg, Jämtland kræver en overnatning. Mht. sidstnævnte kørte vi op gennem Sverige og ned gennem Norge, med overnatning i hhv. Orsa (ved Siljan) og Lillehammer. Turen ned gennem Norge går over Dovrefjeld, og her er det jo ikke dumt at holde en god frokostpause ved det kendte fuglereservat Fokstumyra. Har man ikke fået nok af blåhals og laplandsværting, kan man nok nå at rende lidt op af fjeldskråningen mod øst og få et kig. Ellers har der i hvert fald tidligere f.eks. været ynglende vandstær nær bro ved vejen.

Yderligere oplysninger kan bl.a. findes på nettet:

- <http://www.annsjon.org/> og Fulu-fjällets nationalpark – dalarne.se
- og i bøger:
 - Fågellokaler i Sverige, Bonniers Forlag, 1985
 - Where to watch birds in Scandinavia, BirdLife International, 1996
 - Fågellokaler i Dalarna, Dalarnes Ornitologiske Förening, 2005
 - Värt at se i Sverige natur, Bonniers forlag, 1987

og hos undertegnede

Karsten Munch Andersen

Har du udstyret
i orden
når det gælder?

www.naturbutikken.dk - Hvis dit udstyr skal opdateres

Om at fotografere fugle

Af Søren Michelsen Krag

Internettet og digitale spejlreflekskameraer, har betydet en revolution for interessen for at fotografere og mulighederne for dele billeder med andre. Rigtig mange fuglekiggere er begyndt at fotografere, for at kunne dokumentere og nyde fuglene hjemme. Og rigtig mange har investeret mange penge i udstyr i, hvad der er en hobby for de fleste.

I denne artikel vil jeg forsøge at give et par gode råd til dem der har lyst til at fotografere fugle. Samtidigt er der mulighed for at tage med på fototur til Bulbjerg de 11. april. Se mere under DOF-Nordvestjyllands ture eller hjemmeside. Endelig vil jeg gøre opmærksom på, at nedenstående ikke er endegyldige sandheder.

Fugle er små, sky og bevæger sig ofte hurtigt. Det stiller krav til fotoudstyrets evne til at forstørre og fokusere. Hvis man er vant til at kigge på fugle i et teleskop, bliver man overrasket over hvor lidt selv en 500mm forstørrer. Billeder hvor fuglen fylder hele billedfladen ud, kræver ganske enkelt, at man kommer umanerligt tæt på. Så man kan ligeså godt øve sig i at komme tæt på fuglene fra starten. Det giver tilgængelig nogle meget intime oplevelser sammen med fuglene. Hvor man som fuglekigger oftest kæmper med at bestemme kræet,

nyder man som fotograf tillidfulde øjeblikke, hvor man bliver accepteret af en fugl. Ofte opdager man lyde og anden adfærd man aldrig har lagt mærke til før.

Blandt kameraerne kommer kun det digitale spejlreflekskamera på tale. Alle kompaktkameraer reagerer for langsomt. De fokuserer langsomt og ofte går der flere sekunder, fra man trykker på udløserknappen, til billedet tages. Sekunder man som fotograf ikke kan vente på. Blandt kameraproducenterne har kun Canon og Nikon (set mine øjne) et samlet udvalg af kameraer og objektiver, der gør dem interessant med en fuglefotografers øjne. Hvilket mærke man foretrækker er så tilgængelig mest et spørgsmål om smag. Alle vordende naturfotografer drømmer om store superteleobjektiver. En 500mm supertele giver muligheder, man ikke har med en 300mm tele. Tilgængelig er den tung (og dyr!) og svær at fotografere fugle i flugt på fri hånd. Og inden man bruger 50000kr, er det en god idé, at finde ud af, hvor stor interessen er. En fast brændvidde på

Fortsættes side 30

Nærkontakt med Islandsk ryle: Fuglen er for tæt på! Foto af Jes Graugaard

Gaslager

Af Henriette Tøttrup Hansen

Er det forsvarligt at lede 16,8 mill. tons salt ud i Limfjorden de næste 25 år?

Om 10 år slipper naturgassen op i Nord-søen. Derfor har Energinet søgt om tilladelse til vedligehold og udvidelse af gaslageret i Lille Torup i Vesthimmerland. Det vil medføre, at der tages ferskvand ind fra Hjarbæk Fjord, som skylles ud som saltvand i Lovns Bredning. Begge områder er Natura 2000 områder, da de er vigtige rasteområder for svaner, andefugle og blishøns. Vil projektet få konsekvenser for fuglene?

De miljømæssige konsekvenser af et så enormt projekt er meget komplekse og vanskelige at gennemskue – også for myndighederne. Miljøcenter Århus er kommet med en omfattende VVM-redegørelse, som indeholder vurderinger af virkningerne på miljøet. **Miljøcentret har vurderet, at projektet ikke vil få så alvorlige miljømæssige konsekvenser, at det bør skrinlægges.** Men sagen er meget kompliceret og har mange usikre faktorer, og derfor skaber Miljøcenterets vurdering desværre ikke ro i sindet. Det er heller ikke betryggende, at Miljøcente-

ret fortrinsvis har forholdt sig til de generelle påvirkninger af miljøet – der er ikke analyseret særlig grundigt på "worst case"-situationer.

Sagen kan deles op i flere problematikker.

1. Indtag af ferskvand fra Hjarbæk Fjord.

Der skal rigtig meget vand til at udskylle salt fra både de eksisterende og de planlagte nye hulrum til lagring af naturgas (kaverner). Hertil kommer, at der også skal bruges ferskvand til at fortynde saltvandet, inden det udledes i Lovns Bredning. Der skal samlet set bruges ikke mindre end 1/3 af det ferskvand, som løber til Hjarbæk Fjord! Dette forhold forsvares med, at vandet alligevel vil løbe ud i Lovns Bredning. Men som forholdene er nu, er dette vand ferskvand; hvis projektet gennemføres bliver det saltholdigt vand.

Der kan også være et problem i den proces, hvor vandet tages ind. Selvom der sættes riste op, vil der følge meget store mængder fiskeæg, larver, plankton osv. med. Disse mange levende organismer overlever ikke en tur i saltvandet. Og da de danner fødegrundlag for bl.a. fisk og

Email service

DOF-Nordvestjylland vil i nærmeste fremtid udsende mails til medlemmerne i forbindelse med turer, møder og andre arrangementer. Mailen forventer udsendt ca. 1 uge før arrangementet. Hvis du ikke i forbindelse med turen til Agerød d. 3 okt. har modtaget mail, kan grunden være at vi ikke har din mailadresse. I så fald er du velkommen til at sende en mail Susanne Primdahl

HJEJLEN

fugle, kan man let forestille sig konsekvenser for disse.

Hjarbæk Fjord er uden sammenligning Danmarks vigtigste rastlokalitet for Hvinand. Der er talt op til 20.000 Hvinænder i Hjarbæk Fjord – det svarer til 1/3 af den danske vinterbestand. På øvrige lokaliteter i Danmark ligger de største tal på 4-5000. Hvinanden lever bl.a. af muslinger, krebsdyr og småfisk.

2. Udledning af saltvand i Lovns Bredning.

Planen er over de næste 25 år at udlede 16,8 mill. tons salt i Lovns Bredning. Lovns Bredning ligger som en "lomme" i Limfjorden, og en af bekymringerne går

på, om projektet mon lokalt i fjorden kan betyde ophobninger af salt, som kan kvæle det dyre- og planteliv, som er baseret på brakvand?

Særlig betydningsfuldt er det stedsegrønne ålegræs, som dels danner fødegrundlag for mange svaner, gæs og svømmeænder og dels er vigtigt som levested for fisk og bunddyr. Ålegræsset kan godt tåle salt, men det er meget afhængigt af sollys. Vil den ændrede salt-

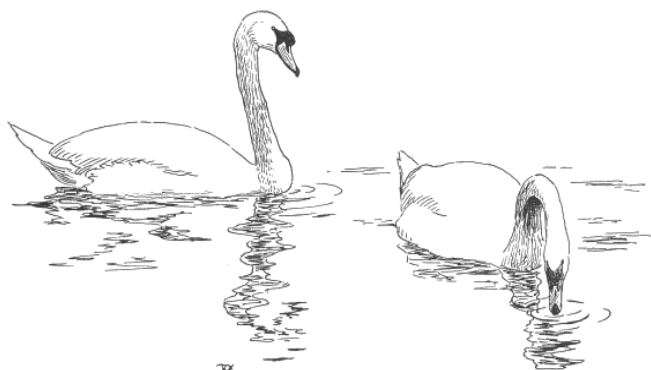
balance øge risikoen for bundvendinger, som giver grumset vand, og derved kan hindre sollyset i at nå ned til ålegræsset?

Saltet skønnes at indeholde 0,1 % miljøfremmede stoffer, hvoraf nogle er tungmetaller som f.eks. bly og kviksølv. Men reelt ved man slet ikke, hvor store mængder, det drejer sig om. Lovns Bredning har i forvejen en forhøjet koncentration af disse stoffer, så en øget udledning kan forværre situationen - med fare for op-hobning igennem fødekæden. Det vil også til sidst ramme fuglene.

Miljøcentret påpeger, at set over 25 år er det ikke meget salt, der skal udledes sammenlignet med, hvad der kommer ind i fjorden fra Nordsøen. Min bekymring er dog, at man ret kraftigt påvirker naturens balance, og vurderingerne siger også, at der vil ske en øget saltkoncentration omkring udledningsrøret og ved slusen. Det vil være særlig slemt i stille vejr.

Der er selvfølgelig set på alternative løsninger, som f.eks. at lave vejsalt eller at føre en ledning helt ud til Nordsøen. Disse løsninger strander hovedsageligt på store økonomiske omkostninger. Men hvad er vigtigst: pengene eller naturen? Og er projektet i det hele taget nødvendigt?

Både Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning er udpeget som fuglebeskyttelsesområder indenfor Natura 2000, da de er rastområder af international betydning. Det gælder især for Hvinand, Blishøne, Sangsvane, Stor og Toppet Skallesluger. Dette in-

Sædgæs i snevinteren*Af Thorkil Brandt*

Sædgæs ved Tindbæk, den 20. januar 2010. Billedet er taget i den blå time lige efter solnedgang, men pga. sneen er der alligevel lys nok til at fotografere..

Foto: Thorkil Brandt

Midt i december kom vinteren - og pludselig var der mange Sædgæs i Tjeleområdet – Sædgæs, som pga. af vintervejret havde forladt Lille Vildmose. Den 19. december blev der set flere store flokke på markerne ved Tjele og om aftenen taltes 1045, der trak til overnatning på Tjele Langsø. Mange af fuglene må imidlertid hurtigt være trukket videre til andet vinterkvarter, for det største samlede tal, der i perioden herefter kunne påvises ved Tjele og i Nørreådal, var i alt 585 den 29/12.

Efter nytår fortsatte vinteren. Flere gange blev der målt temperaturer på ned til -18 grader i Nørreådal og der kom flere perioder med kraftigt snefald. I de hårdeste perioder så man ikke meget til Sædgæssene. Men ude i små afkroge af Nørreådal kunne man her og der finde småflokke af hvilende eller fouragerende Sædgæs. De fleste holdt til ved selve Nørreåen eller ved kanaler og grøfter. Her fouragerede de i vandløbene eller tæt ved bredderne, hvor snelaget hist og her var knapt så tykt som på de åbne engarealer.

HJEJLEN

En vis mildning indtraf i midten af januar, og 15/1 taltes 265 Sædgæs på marker og enge ved Årup på nordsiden af Nørreå-dalen – noget mere østligt end deres normale græsningsområder. Overraskende, at der stadig var så mange Sædgæs på egnen men der har åbenbart været flere småflokke end først antaget. Og "de spredte småflokkes strategi" havde været effektiv, for fuglene så stærke og velnærede ud. Hertil kommer, at småflokstrate-

gien givetvis har virket som et effektivt "efterretningssystem", når Sædgæssene samledes til overnatning ved Nørreåen ud for Næsset.

I de følgende uger gik der nu op til 225 Sædgæs på enge og græsmarker lige udenfor Tindbæk. Og de kunne ofte ses på forbavsende tæt hold – de barske forhold

Foto: Thorkil Brandt

*Sædgæs ved Tindbæk,
den 22. januar 2010.*

HUSK

-at medlemmer af andre lokalafdelinger kan bestille et abonnement på HJEJLEN.

Dette kan ske ved at ringe til Eyvind Lyngsie Jakobsen på 8667 1646 eller ved at sen-

må have tvunget dem til at opgive deres normale skyhed.

Og så strammede vinteren til endnu en gang – med mere hård frost og meget mere sne. Og nu blev det igen mere besværligt at finde Sædgæs i Nørreådal, de havde igen spredt sig ud i mange små selskaber. En del af fuglene prøvede nok også lykken andre steder – for trods ihærdige forsøg lykkedes det aldrig, mens det endnu var rigtig vinter, at finde mere end knapt 100 Sædgæs igen.

Skarver ved Tjele Å

Af Thorkil Brandt

Den 1. januar i år var Lars Mogensen og jeg på fugletur i Tjeleområdet. Vi kom netop fra nordsiden af Tjele Langsø og var på vej ned ad bakken syd for Vammen. Herfra bemærkede vi undrende, at rigtig mange Skarver sværmede omkring

den lille Tjele Å, der støder til langsøens vestende. Kort efter passerede vi broen over det lille vandløb. Og nu viste det sig, at åen var myldrende fuld af fiskende Skarver. Og i småtræer, buske og på åens bredder sad næsten lige så mange. Endvidere sad nogle på store græstuer i det tilstødende kær. Én var i gang med at sluge en nyfanget, rødligt glinsende skalle. Udover Skarverne var også 15-20 Fiskehejrer blevet tiltrukket af åens åbne vand. Og en Isfugl kom susende lige over vejen. En sådan fuglerigdom har vi ikke tidligere set ved Tjele Å. Og der er da også en forklaring på de usædvanlige forhold.

Igennem de seneste mange milde vintre har Skarver og Fiskehejrer i større antal overvintret ved Tjele Langsø. Tal på flere hundrede Skarver er ikke usædvanlige i vintermånederne; de største tal er ganske vist set, når fugle i mørkningen trækker ind til overnatning ved søbredderne efter

Foto: Thorkil

i dagtimerne have fisket i Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning. Men også selve langsøen kan huse gan-

Nogle af de mange Skarver, som en kort overgang holdt til ved Tjele Å efter at isen havde lukket deres sæd-

Brancheorienteret IT
indenfor brancherne:

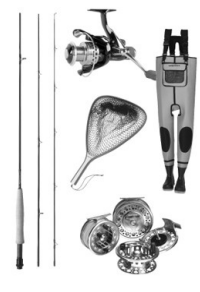
**MØBEL
TEKSTIL
INDUSTRI**

CORNATOR

Livevej 23
8800 Viborg
Tlf. +45 70 20 79 70
www.cornator.com

Fiskeri

Outdoor

*Gode oplevelser
fortjener godt udstyr!*

PH Grej / PH-Outdoor.dk, Nørremøllevej 109, 8800 Viborg
Tlf. 86 62 21 13 - www.ph-outdoor.dk

Agger Tange,

den 3. januar 2010

Af Jan S. Kristensen

Trods det kolde vejr havde 28 deltagere fundet vej til færgelejet på Agger Tange denne 3. nytårsdag. Den sædvanlige leder af nytårsturen, Per W. Buchwald, havde desværre måttet melde forfald grundet sygdom, så turledelsen var i stedet lagt i hænderne på Erling Andersen, med undertegnede som assistent.

Såvel lagunen som Krik Vig var frosset helt til med undtagelse af enkelte små våger i vigen. Straks ankommet viste der sig både Tårnfalk og Vandrefalk, sidstnævnte siddende på en bundgarnspæl i vigen. Til højre for færgelejet var vadepladerne blotlagt og ikke frosset helt til. Her gik Lille Kobbersnepe, Rødben, Storspove og Strandhjejle. Snespurve skuffede heller ikke denne gang, en flok med hele 120 sås i luften flere gange, tilsammen med et halvt hundrede Bjergirisker. Af ænder sås Pibeand, Gravand, Troidand, Hvinand og Gråand. I vigen og omkring

færgelejet var der som sædvanlig en del Toppede Skalleslugere, men mærkelige nok ingen Store Skalleslugere. Da vi kørte fra færgelejet sås endvidere en hun af Blå kærhøg.

Turen til høfden skulle også fuldføres uanset kulden. Det blev naturligvis en kold hyre, der dog kastede en del fugle af sig. Her sås en del flere ænder, bl.a. Fløjlsand og Havlit. Desuden rastede flere Toppede Lappedykkere på havet. Som ventet blev det også til Skærpiber og Sortgrå Ryle. Tilbage ved bilen blev kaffen nydt med stort behag, og turlederen havde medbragt EN ENKELT, som de fleste af deltagerne sagde ja tak til.

På vejen tilbage fra tangen blev der gjort et lille holdt, da Vandrefalken havde flyttet sig, og nu sad inde ved lagunen, dog desværre med ryggen til. Sidste holdt på turen var åudløbet til Krik Vig. Her var der et stort isfrit område, som rakte et godt stykke ud i vigen. Her lå ca. 300 Sangsvaner, som "sang" så det var en ren fryd. Her sås desuden

Foto: Søren Michelsen Krag
Islandsk ryle: ungfugle af arktiske vade- og vadefugle kan være utroligt tamme.

Turreferater

flere vadefugle bl.a. Alm. Ryle og Dobbeltbekkasin. Blandt de mange ænder som lå her, sås også Lille Skallesluger. En god tur med et flot fremmøde var slut ca. kl. 12.30 og deltagerne kunne drage hjem i varmen.

Isbjerg i Hanstedreservatet,

den 31. januar 2010

Af

Jan S. Kristensen

Vejret var ikke just med os denne sidste dag i januar. Kulden kunne de 6 deltagere nu nok klare, minus 5 grader var ikke afskrækkende, men desværre var sigtbarheden kun omkring 5-800 meter, og det er alt for lidt på Isbjerg. Vi kunne knapt se længere end til reservatgrænsen! Rovfuglene svigtede da også helt, vi så end ikke en musvåge. Da Nors sø er helt tilfrosset i øjeblikket, er der heller ikke fødegrundlag for rovfugle overheadet. Så vi måtte nøjes med de få fugle der var i og omkring skoven. Der

Isbjerget Hanstedreservatet Foto: HC

sås enkelte korsnæb, dompap og skovskade, og en stor flagspætte kom ret tæt på. Derudover hørtes yderligere et par flagspætter længere inde i skoven. Trods det fuglemæssige lavpunkt, hav-

Hvalpsund Færgen

Foto: Henriette Tøttrup Hansen

Der var ikke mange vandfugle, eller fugle i det hele taget på den tilfrosne Brokholm Sø. Så der skulle tænkes kreativt for at finde et andet sted med fugle i umiddelbar nærhed.

Der dukkede 8 friske deltagere op, som var med på at køre til Sundsøre og tage en tur med færgen over til Hvalpsund. Det skulle vise sig at være en rigtig god ide. På grund af tåge var sigtbarheden meget dårlig, så det var en nødvendighed at tage ud til fuglene. Indhyllet i tå-

Fuglefoto - en introduktion:**d. 7/4-2010 kl.16.00****Mødested:** P-pladsen nedenfor Bulbjerg**Turleder:***Naturvejleder Jens Søren Michelsen Krag*
(4029 2983)

Fuglefotografering er mere populært en nogensinde før, og en voksende skare af fuglekiggere har skiftet kikkerten ud med et kamera. Digitale spejlreflekskameraer giver nye muligheder for at tænke kreativt, samt at fotografere under forhold, hvor det ikke tidligere var muligt. Men den vigtigste fordel er, at det nu er muligt at nyde sine billeder øjeblikkeligt og lære af sine fejl samtidigt.

At fotografere fugle stiller unikke krav til udstyret. De er relativt små og ofte sky, så store telelinser er derfor en del af standardudrustningen for mange fuglefotografer. Som nybagt fuglefotograf står man famlende overfor, hvilket grej man skal købe og hvordan man bedst bruger det. Fejltagelser kan her være en dyr affære, og kræver seriøse overvejelser.

På turen fokuserer vi på, hvilket grej det er fornuftigt at overveje som førstegangskøber, hvordan man anvender det og tips til praktisk fotografering. Og vi slutter af med at fotografere ri-

Mågerodde:**d. 18/4-2010 kl. 8.00****Mødested:** Ørndrupvej 119**Turleder:***Eyvind Lyngsø Jakobsen*
(8667 1646)

Førstegangstur, så vi ved ikke helt bestemt, hvilke fugle, vi møder, så det bliver lidt af en opdagelsesrejse. Mågerødde blev i 2008 købt af Aage V. Jensen Fonde, da området i hvert fald har væsentlig betydning for lysbuget knorregås' fouragering. Forlydender om, at der tidligere har været engryler i området. Måske igen? Så vidt muligt går vi ud i området, men nok ikke, hvis vi i væsentlig grad forstyrrer gæssene, men i øvrigt er der fremragende udsigtsmuligheder fra kystskrænten. Kørselsvejledning: Kør til Karby Kirke, kør herfra 3,3 km mod nord ad Ørndrupvej. Fra mødestedet går vi eller fylder nogle få

Flere ture og turreferater kan findes på vores hjemmeside

www.dof-nordvestjylland.dk

Kommende ture

Morgentur til Agerø:**d. 24/4-2010 kl. 7.30****Mødested:** P-pladsen ved Agerøvej 32**Turleder:** Eyvind Lyngsie Jakobsen
(8667 1646)

Der er oftest mange fugle på denne tid af året, men vejrforholdene kan gøre, at fuglene vil være at finde et andet sted end lige netop i Fugleværnsfondens reservat, oftest på østsiden af øen. Derfor skal vi også besøge denne del. Ved fremmødet bestemmer vi os for stedet, der først skal besøges. Agerøs strandenge rummer ofte meget godt. De lysbugede knortegæs og hjejler vil nok være dominerende; i almindelighed er området på det valgte tidspunkt fyldt med fugle. De første havterner kan være kommet og klyderne lægger an på hinanden. Men også meget andet vil vi kunne se. Tiden og vejrforholdene på dagen kan måske føre til, at vi også kan nå at besøge sydensiden af øen. Eventuel samkørsel fra Viborg ved henvendelse til turlederen. Turen slutter ca. kl. 11.00-12.00.

Morgentur i Ø Bakker:**d. 1/5-2010 kl. 7.00****Mødested:** P-pladsen ved Rydalsvej i
Ø Bakker**Turleder:** Thorkil Brandt
(8750 8040 / 3025 5304)

Vi går en tur ad de naturskønne skovveje og stier langs nordsiden af Ø Bakker. Vi kan regne med at se og høre et rigt udvalg af forårets småfugle, og der vil være gode chancer for spætter. Vi ser også, hvad der måtte være af forårsblomster og sommerfugle. Stierne kan stedvis være noget fugtige, hvorfor vandtæt fodtøj anbefales.

Aftentur til Agerø:**d. 21/5-2010 kl. 19.30****Mødested:** P-pladsen ved Agerøvej 32**Turleder:** Eyvind Lyngsie Jakobsen
(8667 1646)

Her få dage før gæssene drager fra Agerø til Svalbard og NØgrønland vil vi se gæssene gå til overnatning på Holmene i Fugleværnsfondens reservat. Men om vi kan se det, vil være afhængig af sigtbarheden. Der vil også være mange andre fugle at se. Evt. kan vi indlede turen med et besøg på strandengen på østsiden af øen, hvor der ofte er mange fugle. Eventuel samkørsel fra Viborg ved henvendelse til turlederen. Turen slutter senest kl. 22.00.

Cykeltur langs Nørreåen:**d. 21/5-2010 kl. 19.00****Mødested:** Købmanden i Vejrumbro**Turleder:** Lars Mogensen
(8665 3614 / 3195 1805)

Som tidligere år arrangeres en cykeltur langs den gamle jernbanesti fra Vejrumbro og ud til skoven ved Vibæk Mølle. Vi cykler fra købmandsgården i Vejrumbro i samlet flok og i et tempo, så alle kan være med. Vi ser på fuglene og ådalen undervejs, stopper op når noget spændende viser sig på cykelturen. Der er bl.a. chance for at høre græshoppesanger, nattergal, samt mange andre sange og måske høre vagtel. Turen er ca. 10 km. lang og varer 3 timer. Husk kikkert, kaffe og noget mundgodt til

Kommende ture

Nattergaletur i Skive:

d. 25/5-2010 kl. 19.00

Mødested: Åkjærpigen ved Vor Frue Kirke i Skive

Turleder: *Henriette Tøttrup Hansen, Anni Oppelstrup (2893 1072) og Susanne Primdahl*

I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening arrangeres nattergaletur i Skive.

Vi starter på kirkegården, hvor vi lytter og ser på havens mange småfugle.

Derefter går vi på stierne i Ådalen til jernbroen, hvor vi normalt lytter til nattergalens sang, mens vi nyder vor medbragte kaffe. Undervejs forventer vi at se og høre rørhøg, gøg, rørspurv, mange sangere m. fl. Turen er en god mulighed for at få en krop med gode oplevelser samt lidt motion.

Foto: Søren Michelsen Krag

Nattergaletur – Mors:

d. 30/5-2010 kl. 21.00

Mødested: P-plads ved Erslev kirke, Kirkevænget 13, 7950 Erslev

Turledere: *Jens Søren Michelsen Krag (40292983) og Jes Wedersøe Graugaard*

Slut Trækfuglenes Dag af med en aftentur i Erslev kær, Mors, efter nattergal. Mors ligger på kanten af nattergalens udbredelsesområde i Jylland, men netop Erslev kær er en af de relativt sikre lokaliteter. Tag med på jagten efter nattergal og oplev forsommerens fuglekor i skumringen.

Vi mødes ved P-pladsen ved Erslev kirke og kører herfra et kort stykke til Erslev kær.

Husk gummistøvler og evt. kaffe. Af hensyn til kreaturer og formidling, beder vi deltagerne om ikke at medbringe hund.

"Trækfuglenes dag" omkring Hanstholm Fyr:

d. 30/5-2010 Kl. 06.00 - 09.00

Mødested: Parkeringspladsen ved Hanstholm Fyr

Turleder: *Søren M. Krag (4029 2983) og Jan S Kristensen (20475521)*

Vi lusker rundt i det spændende krat omkring fyret, der skulle gerne være rimelig sikkerhed for bl.a. karmindompap. Undervejs nydes den fantastiske udsigt ud over nationalpark Thy. Vi slutter af med morgenkaffe i Hanstholm Naturskole.

Der kan evt. lånes kikkerter.

Turen vil være velegnet til nybegyndere.

Vingestræk: adfærd er altid spændende

Foto: Søren Michelsen Krag

"Fuglenes Dag" ved Hald Sø:**d.30/5-2010 kl. 6.00****Mødested:** P-pladsen ved laden, Hald Hovedgaard, syd for Viborg**Turledere:** Poul Blicher Andersen (8663 8818) og Stinne Aastrup (2330 2777)

Morgenturen er for alle – børn og voksne – nybegyndere og øvede fuglekiggere. Fuglesangen er på sit højeste netop nu, så der er gode muligheder for en stemningsfuld tur. Turlederne svarer gerne på spørgsmål og fortæller om fuglene og deres sang. Der er planlagt en kaffepause på turen, så det er en god ide at tage morgenkaffen med. Medbring også gerne kikkert og evt. en fuglebog.

Natravne i Kompedal Plantage:**d. 13/6-2010 kl. 22.00****Mødested:** P-pladsen ved Mosedal i plantagen (Urhanvej). Se kørselsvejledning nedenfor.**Turleder:** Ole Lilleør (2078 9587)

Vi går en tur langs Mosedal til Kompedal, hvor der er gode chancer for både at høre og se denne fascinerende og gådefulde fugl. Sangen er en særpræget snurrende lyd. Vi vil sikkert også opleve Skovsnepens territorieflugt over området.

Vi slutter ca. kl. 24.

Kørselsvejledning:**Fra Knudstrup drejes mod Sangild. Hvor****Natravnetur ved Tvorup Hul:****d. 24/6-2010 kl. 22.00****Mødested:** P-pladsen ved Tvorup Hul, Tvorup Klitplantage**Turleder:** Skovløber Jens Jørgen Andersen

En sen aftenvandring i Tvorup Plantage, hvor vi forsøger at lytte os frem til denne skumringens fugl.

Vi fortæller om den særprægede fåtallige ynglefugl med den flaksende flugt og den snurrende stemme og om hvad det er, der gør netop Tvorup Plantage til en god biotop. Afholdes i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen Thy.

Sangildvej drejer skarpt mod højre, fortsættes lige ud ad grusvejen.**Fuglene i Finderup Øvelsesteræn:****d. 09/07-2010 Kl. 19.00****Mødested:** På P-pladsen ved indgangen til Finderup Øvelsesplads (vejen lige vest for Holstebrovej 181, Viborg)**Turledere:** Thomas Buus Nielsen (6114 4186) og Susanne Primdahl (2170 6203)

Vi går en tur i det spændende område, hvor der er masser af plads samt fred og ro til både at iagttage og lytte til fuglene. Blandt småfuglene plejer der at være rigtig mange bynkefugle, og området huser også hede-lærker og rødryggede tornskader. Udover alle småfuglene kan vi møde lappedykkere, ænder og gæs i små antal på søerne rundt i området, og musvågen og tårnfalken er faste beboere på stedet.

Kommende ture

Kanotur på Tange Sø:**d. 15/8 2010 kl. 8.00****Mødested:** Kanopladsen ved Kongensbro**Turleder:** Karsten Hansen (86659031 / 40478924)

I kanoer med 2-3 personer i hver tager vi turen medstrøms gennem Tange Sø og kigger på fuglene i vandhøjde. Turen er på 13 km, og vi slutter ved Tange Roklub ved 15-tiden. Turen er for både voksne og børn – det er dog en betingelse for deltagelse, at man kan svømme.

Turen, som foregår i stille tempo, kan byde på de almindeligt forekommende fugle ved søen med chance for fiskeørn, havørn, isfugl, mudderklire m.m. Tange Sø er kun i mindre udstrækning tilgængelig fra landsiden, men fra søsiden er der rigtig gode muligheder for nogle fine fugleoplevelser.

Medbring tøj efter vejret, ekstra tøj i en vandtæt sæk, solbeskyttelse, stor madpakke og rigeligt med væske.

Når turen er slut, bliver en bilfuld chauffør kørt tilbage til bilerne i Kongensbro, og de hjælper derefter eventuelle resterende chauffører tilbage til deres biler.

Tilmelding: Senest 1/8 2010 på e-mail til Karsten Hansen kikah@mail.dk eller

Kaj Jensen kajjensen@webspeed.dk

Betaling: Deltagelse i turen koster **75 kr. pr. deltager – børn under 12 år 30 kr.** Beløbet

dækker leje af kanoer og indbetales til foreningens bankkonto 9255 9021 284 022 ved tilmel-

Fiskeørne ved Hjarbæk Fjord:**d. 22/8-2010 kl. 9.00****Mødested:** Brunbankevej i Kølsen**Turleder:** Kaj og Gitte Jensen (2328 1942)

Vi mødes på P-pladsen for enden af Brunbankevej og går ad naturstien ud til Skals Å udmundingen.

Fiskeørnene fisker ofte her i august måned, og vi håber, de også vil være der denne dag. Såfremt fiskeørnene ikke er ved å udmundingen vil vi ca. kl. 10.30 køre til Skals rensningsanlæg, hvor fiskeørnene ofte sidder på pælene nede bagved rensningsanlægget.

Turen slutter ca. kl. 12.00.

Vejene består nogle steder af løst grus, så tag fodtøj på, der kan klare det. Udover sikkert kan man også have fordel af teleskop, da området er meget åbent.

Vi holder en pause undervejs, hvor man evt. kan nyde sin medbragte kaffe el.lign.

Rundtur på Sydvestmors:**d. 28/8-2010**

Mødested: P-pladsen ved Hotel Vildsund Strand **kl. 8.00** eller Mågerodde **kl. 8.30**

Turleder: Erling Andersen (9793 6427)

I samarbejde med BFN Nordvestjylland arrangeres rundtur til tre forskellige lokaliteter i det sydvestlige hjørne af Mors.

Ved Mågerodde ser vi på de mange ænder

og vadefugle, som årstiden byder på. Vi kø-

Flere ture og turreferater kan findes på vores hjemmeside

www.dof-

nordvestjylland.dk.

Fortsat fra side 16

300 eller 400mm er ideel til billeder af fugle i flugt, og skulle man sidenhen erhverve sig en supertele, er den på ingen måde overflødig. Men undgå at købe et zoomobjektiv med en brændvidde fra fx 18-270mm, i den tro at du så kan nøjes med ét objektiv til det hele. Et zoomobjektiv, der spænder over så stort et område er sjældent skarpt på de længste brændvidder. Ofte fokuserer de så langsomt, at det er uanvendeligt til at fotografere fugle i flugt. Et godt begyndervalg vil derfor være en fast telelinse på 3-400 mm fra Canon eller Nikon. Nikons nyeste AF-S 300mm f4 fokuserer langt hurtigere end ældre udgaver. Et alternativ være et zoomobjektiv med en brændvidde på 70-200mm i en professionel kvalitet. De fokuserer hurtigt og er meget alsidige. På et kamera en lille sensor, fx Canons Eos 7D, giver de en rimelig forstørrelse og er fine til flugtbilleder af fugle.

Udviklingen inden for alt digitalt udstyr går ekstremt hurtigt. Det betyder, at mange kameraer afløses af nye modeller efter 1½ år, mens objektiver sjældent opgraderes i samme tempo. Brugtpriserne på fotoudstyr falder hurtigere på kameraer end på objektiver. Hvis vil sælge et kamera risikerer man derfor et større værditab, end ved salg af et objektiv. Jo dyrere kamera, jo større tab. Endelig falder priserne hurtigere på objektiver fra fx Sigma og Tamron end fra mærkevarer som Canon og Nikon.

Personligt har jeg som almindelig amatør købt det meste af mit udstyr brugt. Ofte har jeg solgt et objektiv uden tab, mens kameraerne altid falder i værdi. Et professionelt kamera med en introduktionspris på 30000kr, koster efter få år under det halve brugt. Der er sjældent nogen garanti, men alt i alt har jeg til dato kun haft få ærgrelser på den konto. Dog en lille advarsel: Hvis et tilbud er for godt til at være sandt, er det ofte netop det. Brug din sunde fornuft! God fornøjelse.

Gode råd:

- Tænk på hvilket billede du vil tage og gå målrettet efter det.

Foto: Søren Michelsen Krag

DOF-Nordvestjyllands kontaktpersoner i kommunale grønne råd og i forbindelse med natur- og miløsager:

Thisted Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Jan S. Kristensen, Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm 9796 2456 e-mail: oz1iil@tdcadsl.dk
Morsø Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Jens Jørgen Pedersen, Violvej 3, 7900 Nykøbing M 9772 0420 e-mail: vilspeder@webspeed.dk
Skive Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Henriette T. Hansen, Savværksvej 14, 7870 Roslev 9759 7848 / 2460 5089 e-mail: henriemad@hotmail.com
Viborg Kommune:	Medlem af Det grønne Råd: Per W. Buchwald, Nørresøvej 18, 8800 Viborg 8667 1638 / 2360 6156 e-mail: tromwald@post.tele.dk Kontaktperson: Thorkil Brandt, Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele 8750 8040 e-mail: thorkilbrandt@mail.dk

Flytninger/adresseændringer:

Det er vigtigt, at du meddeler ændringer i dine adresseforhold, hvis du flytter. Benyt postvæsenet portofrie flyttepostkort og skriv til:

HJEJLEN v/Eyvind Lyngsie Jakobsen
Østervænget 27
8800 Viborg,

eller ring 8667 1646

eller send en e-mail: e.lyngsie.jakobsen@jydepost.dk

Stof til HJEJLEN:

- Tekster sendes til redaktøren (adresser i kolofonen på side 2).
- Tekster modtages helst i elektronisk format.
- Illustrationer og billeder sendes til redaktøren, og disse modtages i digitalt format eller på papir.

Deadline:

Bladet udsendes normalt 3 gange om året. Deadline for næste nummer er

15. juli 2010.

ISSN 0903-9694

Returneres ved varig adresseændring
Afsender: HJEJLEN v/Eyvind Lyngsie Jakobsen
Østervænget 27
8800 Viborg

Lavskrige: Læs artiklen "Skandinavisk ferie med fugle"
Af Karsten Munch Andersen